

Jasná budúcnosť z knihy Daniel

Kniha zapečatená pre poslednú dobu

Kniha zapečatená pre poslednú dobu

DANIEL

Niektorí ľudia zvyknú čítať knihy od konca. Jeden človek kedysi povedal: „Skôr ako si prečítam knihu, prelistujem ju a prečítam poslednú kapitolu. Keď dočítam poslednú kapitolu, zistím, či mám chuť prečítať si zvyšok knihy, alebo nie.“ Dnes večer začneme študovať knihy proroka Daniela. Ale my začneme poslednou dvanástou kapitolou. Pre pochopenie zámeru knihy je dôležité poznať čo je napísané v záverečnej kapitole.

Čo je hlavnou témou knihy Daniel? Prečo bola kniha Daniel napísaná? Prečo venujeme čas štúdiu knihy, ktorá bola napísaná pred viac ako 2500 rokmi? Väčšina ľudí chce niečo moderné, niečo, čo sa týka ich súčasného života. Prečo študovať knihu napísanú viac ako 500 rokov pred Kristom?

Kniha napísaná pre dobu konca

Daniel 12,4: „*A ty, Danielu, zavri tie slová a zapečat' knihu až do toho času, keď bude mať byť koniec. Mnohí budú spytovať a rozmnoží sa vedomosť.*“

Dan 12, 6: *A riekol mužovi oblečenému v ľanovom rúchu, ktorý stál hore nad vodami rieky: Kedy bude koniec tým divným veciam?“*

Dan 12,8: „*A ja, keď som to počul a nerozumel som tomu, povedal som: Môj pane, čo bude po tom všetkom?“*

Dan 12,9: „*A riekol: Chod', Danielu, lebo slová sú zavreté a zapečatené až do času konca.*“

Dan 12,13: „*A ty chod' ku koncu a budeš odpočívat' a vstaneš ku svojomu lósu pri konci tých dní.*“

Čo majú tieto verše spoločné? Sú písané pre dobu konca. Vo verši Dan 12,4 anjel povedal: „*A ty, Danielu, zavri tie slová a zapečat' knihy až do času, keď bude mať byť koniec. Mnohí budú spytovať a rozmnoží sa vedomosť.*“ Kniha Daniel je zapečatená do určitého času – do doby konca. To znamená, že v poslednej dobe ľudských dejín bude odhalený presný význam prorociev knihy Daniel.

Prečo teda študujeme knihu napísanú 600 rokov pred Kristom? Táto kniha Biblie má svoje zvláštne poslanie, má veľký význam aj pre našu dobu. Bola napísaná pre obdobie histórie zeme, známe ako doba konca. Ľudia na celom svete pozorujú, že svet, v ktorom žijeme je vo veľkej kríze. Máme veľké problémy so zločinnosťou, násilím, korupciou, zneužívaním moci. Národy sú vťahované do politického boja a

prežívajú množstvo konfliktov. Stredný východ je žeravým miestom, ktoré hrozí výbuchom. Zemetrasenia, prírodné katastrofy, hlad, epidémie a množstvo iných problémov sužuje ľudstvo.

V Biblii sú dve knihy, ktorým potrebujeme rozumieť, aby sme sa vedeli orientovať v dejinách a vedeli čo znamená, že žijeme v dobe konca. Je to kniha Daniel v Starej zmluve a kniha Zjavenie Jána v Novej zmluve. Tieto knihy číta a študuje veľmi málo ľudí.

Dnes sa už totiž neverí v absolútnu pravdu. Sme kresťania alebo veriaci z tradície, zo zvyku, z lenivosti. Na to nepotrebujeme dôkazy. Absolútna pravda neexistuje. Každý nech má svoje náboženstvo, a nakoniec sa hovorí už len o kultúre, tradícii, či dokonca národnosti. Aj v mene údajného rešpektovania plurality už neriskujeme otvoriť sa voči druhému, aby sme sa od neho poučili alebo spoznali ho; nepodstupujeme riziko konfrontácie alebo zmeny. Uprednostňujeme neprejavovanú pravdu a uspokojujeme sa s opakovaním slov a gest z minulosti bez toho, že by sme nad nimi uvažovali. Pravda sa ospevuje už len pomocou výrazov „myslím si, že“ alebo „cítim, že“. Pre vlastné uspokojenie to mnohým stačí. Nikto sa nepýta konkrétne, pretože pravda už neoslovuje.

Preto aj Danielovo proctvo zostáva nepovšimnuté. Radšej pôjdeme hľadať dôkazy inde. Odmietame ísť ďalej. Presvedčivosť tohto prorocstva nespočíva len v jednoduchom rozumovom uznaní, že výklad je správny a týka sa pravého Mesiáša. Toto proctvo prebúdza z letargie a zaväzuje.

Príbehy a proroctvá

Knihu proroka Daniela môžeme rozdeliť na dve časti. Prvá sa zaoberá životnými osudmi Daniela, druhá proroctvami. Proroctvá hovoria kedy a príbehy ako. Proroctvá oznamujú, kedy príde koniec – nie presný deň alebo hodinu, ale sú akoby ukazovateľmi, ktoré nás upozorňujú na blížiaci sa koniec.

Príbehy hovoria o tom, ako sa máme na tento koniec pripraviť. Aký je napríklad význam príbehu Daniela v jame levov? Je to len príbeh pre deti, pri ktorom hovoríme: „Ach, aký je to krásny príbeh! Je úžasné, že Daniel bol zachránený pred levmi!“ Je to príbeh, ktorý hovorí čo sa má stať v dobe konca. Každý príbeh, ktorý budeme študovať nám má pomôcť pripraviť sa na poslednú dobu.

Pochopiť knihu Daniel nám pomôžu aj okolnosti, ktoré viedli k napísaniu knihy. Knihu proroka Daniela napísal Daniel. Jej väčšia časť bola napísaná v babylonskom zajatí a neskôr v zajatí médsko-perzskom. V prvej kapitole knihy Daniel vidíme základnú myšlienku, ktorá sa vinie celou knihou. *V treťom roku kráľovania judského kráľa Jehojákima prišiel babylonský kráľ Nebúkadnecar k Jeruzalemu a obklúčil ho. Dan 1,1* Udalosť opísaná v 1. verši je hlavnou témou knihy Daniel. Ide tu o boj medzi Jeruzalemom a jeho kráľom a Babylonom a jeho

kráľom. Celá kniha Daniel predstavuje zápas zla a dobra, boj démonských a nebeských mocností.

Kniha, ktorá láka

Vo svojom úsilí porozumieť lepšie Biblii, sebe a budúcnosti nie sme sami. Mnohí známy ľudia študovali knihu proroka Daniela. Kniha prorociev Daniela po stáročia priťahovala vzdelancov, náboženských predstaviteľov a vedcov a je mnoho tých, ktorí ju študujú aj dnes. Medzi najznámejších patria Krištof Kolumbus - objaviteľ Ameriky, sir Isaac Newton, filozof Spinoza, psychológ Jung, hudobník L. Amstrong, maliari a sochári Michelangelo, Rembrandt, Rubens, Delacroix, a mnohých ďalších.

V Talmude (súhrn rabínskych diskusií týkajúcich sa židovského zákona, etiky, ktoré židovská tradícia považuje za smerodajné) je Daniel obdivovaný ako „najmocnejší mudrc všetkých národov“.

Midraš (židovský výklad Pisma) s uznaním spomína Daniela a Jáкова ako jediné dve bytosti, ktorým Boh zveril to, čo sa vzťahuje na čas konca.

Prví kresťania sa na Daniela odvolávali veľmi často (Hipolyt Rímsky, Hieroným, Tomáš Akvinský). Martin Luther sa vyjadril, že táto kniha by si zaslúžila byť publikovaná ako prvá z biblických kníh. Ján Kalvin napísal vynikajúce prednášky na základe knihy Daniel.

Islamská tradícia prevzala väčšinu príbehov zo života Daniela.

Bahaistické hnutie (zakladatelia iránski šiiti), zdôvodňuje svoju existenciu a svoje poslanie stať sa celosvetovým náboženstvom na základe Danielových prorociev.

Kniha Daniel je knihou:

Múdrosť – hlboké myšlienky o Bohu, dejinách, etike a bytí. Pravda je tu predstavená ako synonymum krásy. Pravda, ktorej treba rozumieť.

Vieri – zdôrazňovaný vzťah medzi vierou a rozumom.

Historická – podáva komplexný pohľad na historické obdobie.

Apokalyptická – symbolika, čísla, sny, anjeli, vzkriesenie, posledný súd (Izaiáš 24-27; Ezechiel 38.39; Zachariáš 9-14; Zjavenie Jána)

Eschatologická – (εσχάτος) náuka o posledných veciach. Zo všetkých biblických kníh sa najviac zaoberá kozmickým rozmerom zániku sveta.

V celej biblii je hebrejský výraz *kec* (koniec) použitý 42x u Daniela z toho 19x. Aramejský výraz *sop* (koniec) je 10x v celej Biblii a z toho u Daniela 5x.

Jazyk

Hebrejsky 1,1 - 2,4a; 8,1 - 12,13

Aramejsky 2,4b - 7,28 (oficiálny jazyk perzskej ríše)

Podobne je to aj u Ezdráša (460 pr. Kr.)

Doba vzniku a autor:

a. 6 st. pr. Kr. – Daniel v Babylone

b. Makabejská téza – 2 st. pr. Kr. Napísaná ako reakcia na náboženskú a politickú hrozbu Judska v 168-167 pr. Kr. Považovaná za pseudoepigrafné dielo.

„Makabejské datovanie Daniela je úplne vylúčené dôkazmi z Kumránu.“ (R. K. Harrison, Introduction to the Old testament s. 409).

„Keď vezmeme do úvahy všetky dôležité faktory, vrátane argumentov pre jednotu knihy, najlepšie sa k dôkazom hodí datovanie spisu do neskoršieho obdobia šiesteho alebo začiatku piateho storočia.“ (J. C. Baldwinová, Kniha Daniel s. 51).

Typické znaky knihy

Ludské kráľovstvá sú predstavené ako krátko trvajúce

Ludské kráľovstvá upadali na hodnote (2k.)

Božia suverenita ovláda dejiny.

Boh pri zjavení používa spôsob, ktorý má význam pre konkrétnu kultúru a prostredie – sny, na barbarské jednanie odpovedá zázračným vyslobodením, pýchu láme svojou mocou. (Nie je tu žiadna prírodná katastrofa.)

Kniha Daniel je v úplnej jednote s celým Starým zákonom, ale zároveň predstavuje svoje poslanstvo zo svetového uhla pohľadu do takej miery, ako sa o to proroci nikdy nesnažili.

Štruktúra

Kniha má zjavný, dobre rozoznatelný model.

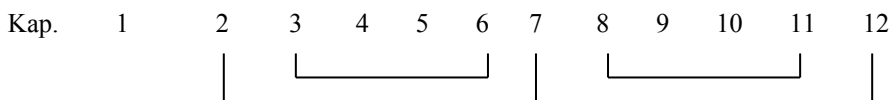
a. Jazyk ABA (hebrejčina – aramejčina – hebrejčina)

Hebrejčina – tieto časti sú určené Židom.

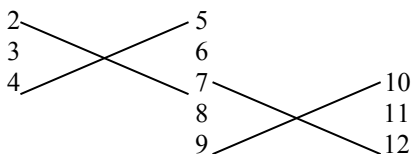
Aramejčina - teológia dejín určená pozemským kráľom je napísaná medzinárodným jazykom.

b. Progresívny paralelizmus – špecifická apokalyptická forma (Zachariáš, Zjavenie Jána). 2, 7, 8, 9, 11 kap. sú do určitej miery paralelné. Toto dokazuje jedného autora a potvrdzuje jednotu knihy.

c. štruktúra pomocou koncentrického paralelizmu

d. štruktúra pomocou chiaspického paralelizmu

Interpretácie

Židovskí vykladači považovali Daniela za menšieho z prorokov, pravdepodobne to bola reakcia proti interpretácii mesiánskymi kresťanmi.

Kresťanskí vykladači v prvých storočiach prijímali autenticitu Daniela bez výhrad. Od 17. st. sa začal presadzovať pohľad novoplatonika Porfýria (232-305), že Daniel nemohol poznať budúcnosť a teda, že to bolo napísané až sa udalosti stali a začali zaraďovať vznik knihy do 2. st. pr. Kr.

Ježiš Kristus citoval Daniela ako hodnoverný zdroj a jeho proroctvo aplikoval na budúcnosť (Mat 24,15-28; Mar 13,14-23; Luk 21,20-24).

Chronológia

Existovali dva rôzne chronologické systémy, podľa toho, či sa počítal alebo nepočítal rok nástupu na trón. V Babylone sa používala chronológia, ktorá nepočítala rok nástupu na trón. (Dan 1,1) V Palestíne používali metódu, ktorá započítavala aj rok nástupu na trón. (Jer 25,1.9)

Význam symbolov v apokalyptickej literatúre

Zviera, šelma (7,3) – králi, kráľovstvá, mocnosti (7,17.23)

Roh (7,8) – králi, kráľovstvá, mocnosti (7,24)

Deň v proroctve (8,14) – jeden rok skutočný (Ez 4,6; 4.Moj 14,34)

Čas, rok (7,25) – 1 čas = 1 prorocký rok/360 prorockých dní = 360 skutočných rokov

More, vody (7,2) – ľudia, množstvo ľudí (Iz 17,12.13; Zjav 17,15)

Vietor (7,2) – vojny (Jer 49,34-38; Zj 7,1)

Knihy (7,10) – nebeské záznamy (Zj 20,12)

Syn človeka (7,13) – Ježiš Kristus (Mat 26,2; 25,31; Ján 5,25-29)

Niektoré dôležité dáta knihy Daniel

	612	Pád Ninive. Skutočný koniec Asýrie.
Babylon	605	Bitka u Karkemíša. Nebúkadnecar porazil Egypt a Daniel a jeho priatelia deportovaní (Dan. 1,1). Nástup Nebúkadnecara II (605 - 562).
	597	Nebúkadnecar obsadzuje Jeruzalem, mnohí Židia sú odvečení do exilu, mesto podmanené, no ešte nie je zničené.
	587	Pád Jeruzaléma
	562 - 560	Amel - Marduk (Evíl - Meródach 2 Kr 25, 27 - 30),
	560 - 556	Neriglisar, múr Nebúkadnecara
	556	Labaši - Marduk.
	556 - 539	Nabonidus (Baltazár spoluvládca)
	539	Pád Babylónu.
Médo-Perzia	539 - 530	Kýros: Archaemenidova dynastia
	530 - 522	Kambyses.
	522 - 486	Darjaveš I.
	486 - 465/4	Xerxes I. (Ahasver)
	464 - 423	Artaxerxes.
	423 - 404	Darjaveš II.
	404 - 359	Artaxerxes II
	359/ 58 - 338/ 37	Artaxerxes III.
	338/ 37 - 336/ 35	Arses.
	336/35 - 331	Darjaveš III.
Grécko	331 - 323	Alexander Macedonsky
	323	Smrť Alexandra, ríša rozdelená na štyri oblasti
Rím	168	obdobie rímskej republiky
	27 pr. - 14 po	Augustus
	14 - 37	Tiberius
	37 - 41	Caligula
	41 - 54	Claudius
	54 - 68	Nero
	69	Galba, Otho, Vitellius
	69 - 79	Vespasianus
	79 - 81	Titus

Otázky:

1. Čo hovorí táto kapitola o Bohu, jeho charaktere a jeho záujme o ľudstvo?
2. Čo hovorí táto kapitola o dobe konca a vývoji dejín pred koncom?
3. Čo hovorí táto kapitola o úspešnom kresťanskom živote? Ako môže pomôcť ľuďom riešiť ich životne problémy?

Spracoval Mgr. Karol Badinský BTh.